

Nr. 6.

An. VII.
1883.

Gherl'a

15/27

Martie

FAMILIUL FA MICELE

Apare in 1/13 si 15/27 a luni. — Pretiulu pre unu anu e 4 fl., $\frac{1}{2}$ anu 2 fl.
pentru Romani'a pre anu 10 franci — lei noi.

DOMNULU TUDORU.

— Novela istorica originala. —

[Premiata cu 100 franci.]

(Urmare.)

III.

Pușini gelitori se intr'unira lângă catafalculu, pe care eră ascernutu trupulu Vodei Alesandru. Mórtea lui o aflară cei mai multi prea potrivita, ér' conjurati'a greca, cá unu prognosticonu de salvare.

Pâna ce o parte din nobilime nu scieá in còtròu se apucá, la dómni'a veduvita alergáu altii spre a feliçitá pe fratele ei Scarlatu Calimachu, care primisè incredintiarea, ca la Pórta se midlociá pentru a-i dá lui Domni'a.

Rót'a schimbátore a sortiei erá apròpe se redice de nou in spitiele s'ale unu fanariotu, ce fusese inainte Domnu in Moldov'a.

Intréga grecimea se redicá dara cu ingâmfare, cá-ci erá apròpe de-a fí stapéna dupa voi'a s'a. Cârmuitorii ce se denumíra eráu fàrà tînta, toti porunciáu, ér' boerii inca nu scieáu in còtròu din acestu caos, in care unu spiritu nevediotu miscá potinte aripele s'ale.

Venísera a crede cá o sguditura inca ascunsa, loviá nai'a regimelui. — Tieranii umiliti aruncáu blasteme pre cârmaci, si fàrà sfiala cereáu drepturile loru strabune.

Inaltulu cleru si néuasii boeri ce mai remasese nepângariti la sufletu, spriginíáu poporulu, — ba însi-si trimisera rogatiune la Pórta, pentru a l' dá dreptulu, a-si alege ei Domnu din patria si din sinulu natiunei.

Cernetiulu, capital'a jùdetiului Mehedinti, unde clocotíse cev'a asiá indelungatu, scoteá acum cete de voinici, cu braçie cá ferulu, — cari in lips'a unei tactice de resboiu incepura a tiéné judecati cu apesatorii tierei.

Insufetiiti de sânt'a libertate mergeáu din mosii la mosii, scotorocindu intunecósele ascunsuri, unde jaceáu resfirate schelete de ómeni si copii. Câte o fíntia cu perulu albitu si cu nebuni'a in ochi strigáu: — resbunare! — încátu se inñoráu si cei mai petrosi. — Grósnicele vedenii le infierbêntase sangele încátu nu mai eráu resculati, ci nisce judecatori severi si aspri.

Dar' cându se puse Olteanu in frunte, cându strigá: — dupa mine voinici! — din încalcit'a rescóla se formá o revolutiune cum se cade.

Si cine erá acelu bravu!

Boerulu Tudoru, parintele aceluor generatiuni de munteni strumeni, ce despoiati de agonisél'a loru s'a opritu in codru, singurulu adapostu a celoru prigoniti. Antâiulu apostolu a unui veacu intunecosu, — ântâiulu boieru ce avù curagiulu a strigá: — josu fanariotii! — voinici! susu steagulu libertatii, dupa Tudoru Vladimirescu!

— Erá o dulce reinviere a tempului de gloria, si multe inimi se redicara de noi nadejdi. — Guvernulu inse erá fòrte consternatu. Aveá o neînsemnata ostire, dar' nu zaboví a o trimite s

pe ast'a sub vorniculu Nicolae Vacarescu, pentru a intimpiná pre rescolati.

Dar' cându s'a facutu sangele apa, si a resboitu frate pe frate?

Ostirea imbraçisiá pre rebeli incepându la olalta a urmá tînt'a eliberarei.

Guvernulu aflându-se tradatu, trimite acum unu grecu vicleanu, ce porní cu propusulu séu a se intielege cu capitani'a rebela, séu a incinge lupta.

Dar' Olteanulu a cunoscutu curs'a. Nu a datu vorba multa, ci a cerutu a se scadá birulu, a se desface dijmaritul si vinaritul, si a nimici fumeritul, pogonaritul si vadraritul,*) — dupa cum agadui-se elu tieraniloru care i-i si dadurá titlulu „Domnulu Tudoru.“**)

Pe cându dictá elu astea, unu credintiosu alu seu erá la Constantinopolea, pentru a asigurá Divanulu de supunerea s'a, si a rogá se se primésca cererea boeriloru cá un'a dorita de tóte sufletele romane.

Inse si acolo eráu destui fanarioti, cari cá hidre veninóse mijlocira prin jalbe mincinóse, cá de-o-cám-data se nu dobandésca romanii nimicu.

In acestu chipu eráu starile, candu intr'o nópte se trezira locuitorii Galatiului in nisce rachete spaiméntatóre.

Nisce duchuri spurcate incruscáu partea locuita de turci, omorindu cu o crudíme cumplita. Capete se asvêriáu pre ferestre, trunchiuri fărã madulare se aruncáu inegrite, lînga cas'a serdariului Ali Acsiu, care insusi jaceá sdruncinatu si aprinsu de focuri fioróse.

E Tudoru cu voinicii sei! — strigara desperatí negociatori, si ast'a o repetá multíme cu fiori de mórte.

Acum erá treab'a lui Tudoru de totu stricata la Pórta. — In faci'a spaimiei sosí Negri si Bogorides, caimacamii lui Calimachu ce se rënduisé de Domnu, si care in curéndu aveá se sosésca pentru a pedepsí pre rescolati.

Aflara inse de bine ántáiu a chemá pre Tudoru la o intielegere. — Elu nu mersé cà-ci ostirea i-i crescusé repede, si la amenintiarea ce i-i facura respunsé: ca nu se teme de Calimachu.

La incurcatur'a evenimenteloru nu mai lipsiá alt'a, cá o nóua disgratia a norocului. — Ea si vení cá pecatulu — cá négr'a ticalosía a demoniloru.

La 20 februaru demanéti'a, pre candu abia se sculara ómenii din somnu, se zariá in fruntea

*) Aduse in epoc'a fanariota.... - vedi in „Déca faptele nationale inainte de 1630 suntu numai instinctive, séu de consciintia?“ V. A. Urechia.

**) Colonelulu Ionu Voinescu.

Bucuresciului, pe unu parete pustíu, o hartíá lipita.

Erá o proclamatiune alui Ipsilanti, in care provóca pre greci la arme, éra pe turci i-i amenintia ca la o impotrivire a loru o potere straina aveá se duca resbunare crâncena.

Ce mai trebuia acum pentru a incurcá mai deavolicu itiele intemplariloru?

Romanii se resculara pentru a scuturá jugulu greciloru, éra grecii pentru a se rupe din sclavi'a turciloru. — Déca capetení'a greciloru erá cu acésta tendintia, si nu cu poft'a a pohori tierile romane — atunci a-buna-séma luá alta cale, si nu a mêrsiaveloru intrige.

Grecii dela guvernulu acceptáu pe printiulu Ipsilanti, cá pe unu Mesia. — Boerii se inbulziáu a-lu intimpiná cu comorile loru, slujbasii cu entusiasmulu loru, ér' studentii se inoláu orbesce in batalionulu numitu: sacru.

Timpulu erá móle, perisè ori-ce urma a iernei, cându spre surprinderea tuturoru, in loculu printiului, intrá la sunetulu dobeloru, rebelulu Tudoru Vladimirescu cu pandurii sei, a caroru camesi albe fêlfaiáu prin bóre. Aveá de-a drépt'a unu preotu cu crucea in mâna, de-a stâng'a pe locotenintele Macedonschi éra la urma unu corpu de arnãuti pe armasari, sub comand'a lui Hagi Prodanu si a acelu mosafiru cu peru rosietecu, ce sarisè zidulu ingradirei la Cernetiú.

I-i intimpinásé caminariulu Sava cu arnãutii de sub ordinele s'ale, si palatulu Brancovenescu primí pre acei fii ai poporului, preste care invocá parintele episcopu binecuventarea ceriului. Atunci vre-o câteva sute de serbi si bulgari verbulati de Sava se unira cu romanii, capetându de capitãnu pe acelu rosietecu sventuratu, ce se numia — Jordache.

Nu se intempláse inca nici o neintielegere intre pandurii lui Tudoru, cu arnãutii politiei. Totusi in ochii Olteanului aveá acestu siefu ce luáse partid'a tieriei o violenía ascunsa, éra dupa sioptulu inimei nu erá de-a i-se increde, mai alesu ca si Arbore diceá ca l'ar' fi vediutu prin mediu de nópte, baténdu in gémurile acelor hangíuri, unde se dicea cá 'si tiénu eteristii adunarile loru.

Cine erá acestu Sava, — unde vení si cum ajunsé la acelu postu? se intrebá Tudoru de ne-numerate ori. Plutiá in memori'a lui o ura nepri-ceputa, pe care Jordache scieá totu-dea-uu'a se o resfire.

Nobilimea desfatata nu intimpinase pre Tudoru dupa cum intimpiná vre-o câteva dile mai târdíu pre Ipsilanti, ce tábãri in Colintin'a.

Drumulu dela Bucuresci pâna acolo erá plinu de trasuri cu boeri caftaniti, si boerese in gâtelí fôrte impodobite. — Inchinatiunile ce se dáu

printiului deschisera bancheturile, vinurile spumegău că talazuri smaragdice sub mfile de lumini — music'a cântă, era oficerii batalionului sacru imbracati in negru cu simbolulu mortiei la caciule, se im'adiáu in: Gherond'a.

Trei poteri resboinice erau in vecinatate. — Tudoru cu romanii, Sava cu arnautii si poterasii *) — ér Ipsilanti cu conjuratiunea grecésca.

Celu de-ântâiu remase senguru, că-ci afara de vre-o căti-va boeri, cei-alalti se facura unélta a printiului.

Intr'o séra esísè Tudoru impreuna cu Sav'a si alti fruntasi ai óstei, catra Cotroceni, spre a-si vedé de ostasii inlocati prin mánastirile de acolo. — Aerulu era mângaios, dealulu Spirei inverditu că unu covoru, ér' murgulu lui sburdatu si voiosu.

Nici unu sgomotu nu era, ciocarli'a tacuse... numai pe bórea de catra Oltu, unu sunetu de clopotu chemá la ruga de séra.

„Paun'a mea — siopti barbatulu de feru — angerulu meu se róga acum pentru tiéra, si pentru mine. Oh! de asiu poté fi lângá ea, mi-ar' perí greuméntulu, ce mi-se pusé de cându vediú ticalós'a nepasare a boerimeii de sórtea poporului. — Lifta spurcata! — crésni elu cu dispretiu — ai pângaritu unu neamu din strabuni eroi!...”

— Boeriule capitane, boeriule capitane! unde ti-ai ménatu gândurile? întrebá caminariulu apropiandu-se de elu. Au nu vedi ce cuconi ne vinu in cale? Ei dómne! e chiaru afurisítulu de Hristari — urmá elu. 'Mi pare ca face alaiu, dar' óre cui?

— Ardá-lu foculu — respunsè Tudoru, nu mai e vrednicu a te uitá dupa elu. Inse cine póte fi acelu páunasiu, ce se dá cu atáta desghinu fugariulu seu?

— Habaru se n'ai capitane, macaru ca díci eá tóte mergu pre dosu. — Nu vedi ca este chiaru printiulu, cu alaiulu seu?

Tudoru se întunecá, si macaru de nu prindeá miculu semnu ce schimbá Sav'a cu Hristari, potea crede ca ast'a întâlnire era lucru loru. Se apropiá dara cu o marétia nepasare de printiulu, ce in partea s'a 'si aduse aminte de nisce dióri fumuróse, si de unu voinicosu tieranu, ce 'lu oprise in cale.

Vorb'a lina a printiului ce ametísè pre multi, acum era gat'a se i-se taie cu graiu cu totu. Dar' se amestecara cei-alalti, si Ipsilanti reculegéndu-se facú boieriulu propuneri de amicitia, pentru gonierea ambeloru interese.

Dar' Tudoru cu firea caracterului seu barbarescu 'si spusè tendinti'a, respondiéndu curatu si

cu tonu inaltu: — „Printiule! scopulu mariei t'ale e deosebitu de alu meu. Te-ai armatu se isbavesci Greci'a, era eu că se mântuescu pe compatriotii mei de jugulu greciloru. Loculu mariei t'ale nu este aici, că-ci aste suntu tieri romane! — treci dara Dunarea, si mesurá-te cu turcii!...”

Ipsilanti fú uimitu, acestu boeriu in opinca î-i ghicísè planulu. Se silí dara prin fagadieli alu seduce, inse statornici'a romanului nu se clati.

Intâlnirea acést'a nemultiemise fórte pre Ipsilanti. — Elu se sém-tise nmilitu de acestu barbatu ce nu avea alta politica, de cătu a recâscigá cu arma autonomi'a tieréi sale. Printiulu vediéndu-se întrecutu porní cu batalionulu sacru catra Tergoviste, ce era mai aprópe de granitia.

Intr'acestea turcii stateáu la malu veghiándu asupr'a conspiratiunei, ce o cunosceáu din raporturile serdariulu omoritu, ce era in pretinia cu Vod'a Sutiú. Pórt'a asceptá a se convinge ce potere straina fagadiu-se ajutoriu greciloru. Afându inse ca fusesè numai o lauda gola, Chehaia Beiu pasi'a Silistriei, se uní cu celu dela Rusciucu, trecéndu Dunarea cu 2500 soldati.

Acum se facú groza cumplita in capitala. Tudoru care incepuse a se indoí de vorbele lui Arbore ce se topiá de o bóla nesciuta — crediú in prieti'a lui Sava. — Planisara deci cum ar' esí odata toti din orasiu, pentru-cá la unu privilegiu bunu se isbéscá dincolo armat'a grecésca, scapandu asiá tier'a pentru totu-dea-un'a de acesti dujmani.

De se urmá planulu pentru care Sav'a 'si dasè parol'a, atunci invingerea era sigura, si romanii scapáu de vampirii ce i supsera pana la madua.

Jordache cu poterasii disparú fara urma, pana ce Sav'a remase in Bucuresci ametitu de nisce fagadieli. De asta data nu mai erau bani si cãtanu, ci o juna fetisióra — mândra că o flóre din paradisu.

Tudoru se pricepú amagítu de elu, intocmai că de boerii cei mai multi. Remasè cu poporulu singuru, cum fusesè la inceputu cându propovediá rescól'a. Hotarindu a se tiéné lupt'a, porní pe la inceputulu lui Maiu cu 6.000 panduri, catra Pitesci.

Tabarisè acolo, si stándu sub pênz'a cortului din midilocu, ascultá câtecele ostasiloru, ce sunáu cu ace'a doiósa melancolia ce se póte audí numai la munti si codrii. Câte unu suspinu se amestecá in cântare — voinicii inchiná pocalulu, acel'a da-dea acolo si voiosi'a inchiná mai departe. O cobza trageá hor'a, si flacăii jucáu chiuindu de veselie.

*) Poterasii nu erau romani, ci o adunatura de totu ce au lapedatu Serbi'a, Bulgari'a, Albani'a si Greci'a, cá reu si vitiosu — Vedi scrierile lui N. D. Popescu.

*) Cuvintele proprii alui Tudoru. — Colonelu Joana Voinicescu.

Eráu veseli de nadejdea isbândeii, dar' totu loru trebuia numai unu cântecu de „frundia verde“ si acele fație vesele se machneáu adêncu de nenorocirea patriei.

Boeriulu i-i ascultáse, apoi prinsu de doru ferbinte chemá pre Arbore ce fusese credintiosu mesageru între elu si Paun'a. Dar' cum s'a spaimêntatu aflându-lu galbênu si perítu?

„Baiete ce ai tu?“ întrebá elu miscatu — vre-o nevoe, — dóra tí-s'a pusu urítulu de ostasie?

— Boieriule! respunsê junele cá indignatu — me pedepsesci aspru cu astfelu de cuvinte. Scí bine ca n'am avutu nimicu mai scumpu cá tíer'a — asiu dorí se moru cá ostasiu, folosindu-i ei.

„Se traiesci copile! vorb'a 'ti este de hazu. Dar' istorisesc-mi ce poturá schimbá rumen'a t'a fația cu galbinéti'a ast'a?“

Arbore se pâli mai tare, apoi o rosiatia i-i trecu cá unu noru.

„Tinereti'a — siopti boieriulu, se vescediesce numai cându dragostea i-i este amagita, ori respinsa. Iubesci baiete, iubirea te-a topitu?“

Arbore siovaí.

— Capitane! díse elu desvinovatându-se — sum teneru, iubescu dar' fârá nadejde.

„Ei, da ve stáu pedece in cale? Ne totu indepartamu si nu o poti vedé.....“

— Boieriule! de ar' fi atâta nu m'asiu cerní, cá-ci nadejdea ar' fi cu mine. Asiu sarutá aerulu ce o mângaiá, asiu priví stelele la cari se uita ea, si in luna ni s'ar' întâlni ochii doritori. Dar' am pierdut'o boieriule! inimi de feru au fâgâduit'o altui'a.....

Gatáse cu nisce lacrimi sfite, ce se rostogoliáu pe inpainginita s'a fația. Erá invederatu ca se rusiná de asta slabitiune, dar' nu asceptá dogiana — cá-ci boieriulu scieá ce pricina e dragostea.

„Nu te bocí copile — díse elu, ni-omu sfatú de asta tréba, pe ce cale se isbutímu a o întórce spre bine. — Ce dracu! esci mare cá trei. Inse spunemi acum, cui se fagaduí fetiti'a ce 'ti cadiu asiá de draga?“

— De! ti-o spuneámu de multu boieriule, inse nu voiái a me ascultá. E fagaduita unui betranu spurcatu — cum asiu díce caminariului.

„Caminariului Sava? întrebá Tudoru.

— Chiar' lui. Mi-o spusesê obidat'a copila inca pre-cându erám prin Bucuresci. N'am potutu se-i ajutu; ea s'a impotrivitu destulu, încátu o dusera in sila de cealalta parte a tiei, la nisce rude a caminariului.

Tudoru se informá de numele locului, apoi 'lu liniscí macaru cá singuru nu scieá cum se-lu ajute. Atunci se redicá paretile de pênza, si fi-

gur'a unui preotu betranu i intimpiná cu o salutare blânda.

„Vii bine parinte Nicodime, chiar' cându me gandíamu a-ti cere unu sfatu — 'lu agrafi Tudoru, — ér' Arbore se indepartá.

— Va fi érasí vre-o veste rea, — ce te nepastuiesce? întrebá preotulu.

„Haru domnului! de asta data nu me ingriesce asia cev'a, vedu eu cá s'au rarítu ómenii de cinste in tíer'a nóstra. E de pilda o tréba gin-gasia ce atinge pre baiatiandrulu acestu de omenie, pe Arbore.

— Pricepuse-mi eu ast'a capitane, inca pâ'n' a nu audí, — cá-ci dadeá prea multu dupa casele logofetului Panaiotache, ce aveá o fetitia cá rupta din sóre. Dar' apoi ea este acum fagaduita altui'a.

„Unu curatu negociu de femei cá la turci — vedi ast'a e spurcare de lege. Arbore e baiatu cinstitu, o iubesc, si déca si ea i-e credintioá, remane pe sfintí'a t'a se o scapi din prinsórea ce e pe acolo, unde sfintí'a t'a ai alergatu cá pruncu...“

Intre-astea se facusê séra. — Focurile din tabera se inaltíáu cá fuióre, — surle de cântece resunáu, éra santinelele inarmate ocupáu posturile loru. Unu calaretiú asemenea unei umbre voinicósa mergeá oprindu-se la corturi si coltiuri, inasprindu ordinea, — apoi falosu cá unu erou, disparu cu nisce flâcâi dupa sine.

Nóptea erá iutunecósa, nori uriesi aceperíáu ceriulu — focurile taberei se redicáu fantastice, ér' echoulu repetá in refrenu veseli'a panduriloru.

Patru calareti tacuti urmau drumulu catra Gaesci. — Parasindu calea calcata se alipira de umbra, mênându pana la unu arbustru selbaticu. Câtev'a secunde asceptara, si unu tropotu de lete se audí. — Dela umbr'a vecina esí unu calu, ce se parea a fi fara gazda, — dar' la unu fulgeru ce despica norulu, o lumina viua aretá totu tiênutulu.

— Maica santa, ajuta! invocá singurateculu calaretiú, facându-si semnulu crucei. Dupa-ce voiu ispraví si asta tréba, am se dau o luminare la sfintulu „Georgiu celu vechiu.“

O fluieratura ascutíta 'lu intrerupsê. — Si pâ'n' a nu prinde de veste, omulu fu trasu josu, si legatu cotu la cotu. Tremurându in totu trupulu, abia potú a se rugá pentru viéti'a lui, cá-ci cá stafeta aveá numai pucinei bani, ce socotíse a-i tramite nevestei si copiiloru sei.

— Nu avemu lipsa de banii tei respunsê o voce adênca. Dar' cá stafeta vei fi portându scrisori, adà-le si spune de cine esci insarcinatu cu ele?

„De cine? repetá omulu mai usioratu. Pe Ddieulu meu, chiar' de Jordache, nu i-ar mai dá ceriulu parte, cá-ci me rupsê dela copilasii mei, pentru a fi mánzulu càiloru.

— Tu nu spui adevărul cine te-a trimis? întrebă de nou.

Curierul ghicind în acui societate se afla, nu se gândi mult, ci desnodându curelele opincuției scose din indoitur'a talpei unu petecu scrisu, destulu de uritu și murdaritu. Eră fara adresa, și deschidindu-o conducatoriulu espedițiunei, afla ca e o depesia scrisa în cifre. 'Si muscă busale că-ci nu o pricepeă, — eră inse destulu de istetiu, a nu lasă se pricepa și alții ce se petreceă în elu.

— Legăți pre acestu omu de omenia — porunci elu cu linisce, și tu Dobrica vei mai avé o funia, cu care se-lu legi de crac'a copaciului vecinu. — Omule tu esci iscodă straina? — tună elu catra celu legatu, spune dela cine și pentru cine ai primitu hartia, că-ci unu neadeveru va face se véda resaritul banainându ósale t'ale.

Inspaimentatu cadiu curierul în genunchi. — Coconasiule! slavite coconasiule! 'ti marturisescu că tote ce 'ti dădăi le primii la apusu de sóre dela Capitanulu Jordache, pentru a-le duce iscodei lui Tudoru, ce s'a dusu înainte la Gaesci.

— Jordache este pe aicea? întrebă în gându Domnulu Tudoru, că-ci elu eră. — Deavole! de spui adevărul, acești galbini sunt ai tei.

Impiegatul aruncă o privire lacomă la banii de aur, și reculegându-se dișe: — duca-se naibei întrég'a slujba, pentru care capetăi numai ocări și iarasi ocări. Deslegatî-me în numele sfinților, eu vréu se fiu alu vostru; deslegatî-me și ve-ti aveă unu sluga vrednicu și cu credinția!

Dupa-ce rostí juramentulu, le mai spuse ca de multe septemani purtă scrisori de-a fruntasîșloru greci unui tistu a panduriloru romani, și ca chiaru în ace'a nópte se planuise între unii din ei o întâlnire, la fântân'a Vizurei în hangiulu Niculeanului.

Dobrica se bucurase că-ci cumetrulu Niculeanu eră néuasiu că ei sí celu de-ântăiu care cantase — „dela vale din Cernetiu“ — încātu și napustí cluceriulu mosi'a fărà iminei.

Pân' a nu trece o óra, se pomenira în bataur'a cumetrului. — Se pitulară la o mica distanția unde apucă Tudoru pe badea Niculeanu, tocmai candu prindea a trage zavorulu pivnietei. Intrara în ea, și audí ca diumetate din nópte petrecu unu capitanu de-a panduriloru asceptându pe unu strainu, cu care apoi se dáse în nisce sfaturi nepricepute.

Tudoru întrebă déca eră vreo odăitia, din care poteă se asculte ce se vorbiá de dincolo.

Indrasnetiulu resculatoriu se véri în chili'a vecina, prin a carei scânduri recunoscú indata pe unu capitanu alu seu, și unu necunoscutu în portu tieranescu vorbiá în o limba straina — dar' în un'a pe care o pricepea Tudoru că pe a s'a.

Tocmai ciocniá pocalele cându începú strainulu: — „Capitane suntemu indestuliti cu cele ce ai facutu. Golescu paharulu întru implinirea planului. Se póte ca inca poimane va esí printiulu pe câmpulu de lupta, se nimicésca pre mojici că se le tréca turciloru poft'a de-a legá fratiá cu ei.

— Oh! de ast'a nu me temu, — respunsé celu alaltu. Jordache e vulpoi în iscusintia, scie se faca tréba de ura; buna-óra cum fú cea dela Galati, unde Caraví'a macelà pre turci, ér afuriseniile tóte cadiura pe capulu lui Tudoru. Acum nici nu trebuie boierului mai multu că o bataia, și ducerea muierii sale în Têrgovisce — apoi se-si faca rogatiunea de mórte.

„Taci capitane nu te laudá la ori ce privilegiu cu femeile....

— De! acum ai se vedi minune. Asceptu numai post'a verului meu, apoi hi! hi! hi! pân' la Cernetiu, se-ti aducu o nevésa a carei singuru pecatu e, ca iubescă pre tontulu de boeriu pana la národie.

„E dara frumósa?

— Credu dieu, Jordache dișe ca de cându e lumea lume, asiá chipu femeiescu nu s'a zaritu. Si-o avea dreptu, că-ci de cându cu pricep'a ce-lu véri asia bine în cas'a boierului, elu nici nu mai scie ca traiesce. S'a pusu cu capulu pentru a furá nevés'a lui — Tudoru.

De ar' fi pututu cinev'a strabate prin intunereculu vecinu, zariá o icóna de spaima. Se cerú o taria uriasa dela acelu omu, pentru a nu strigá la vorbele audite. Cá unu vertegiu nebunu se întórsera tóte pre lángha elu. Cându aerulu deminétiei i recorí sufletulu, insoțitu de voinici intră fația în fația, la cei doi tradatori. Le legara manile, încātu brazde grele sariá invinetite; ér' ei stateáu muti și periti.

„Poti siedeă evghenia — grafi elu aretându spre scaunu, — și tu capitane te odichnesce, că-ci vréu si eu se me impartasiescu de sfaturile vóstre. Eu sum Tudoru Vladimirescu, erámu boieru acum sum tieranu; de ace'a se nu-mi luati în nume de reu, ca nesfiutu me punu în préjm'a domniei-vóstre, stáruindu a-mi dá chei'a ástoru cifre hábaucite.

Incepuse a ríde mânile loru legate, și fara multa inchinatiune scósé dela capitanu o tagarcica, gasindu în ea cele de lipsa. Voinicii i puse la straja, éra elu apucă a inlantiuí trasurile revasiului. — O vorba pusa la cale — dóue — ba pâna le sciú pre tóte, i-se facú inim'a ghiația. Eră cea mai nepomenita tradare, și cea mai ticlósă încercare pentru a prapadi ó ostire, și a jertfi o viétia curata.

Jordache cu ostirea verbuata eră în apropiere, și cu întielegerea lui Sav'a referá dílele în care se marsíreze grecii, — éra Tudoru cu armat'a

urmarindu-i se dee in unu locu ingraditu de stânci asiá, cá grecii se se siupésca cu tunuri si petrii din fația, ér' arnautii si poterasii din dosu, pentru macelarirea romaniloru.

O cruda durere i-se sapáse in peptu. Poporulu pre care 'lu redicasè, erá óre ursitu se sfêrsiésca asia? Femei'a s'a — lamuritórea gandirei si sufletulu sufletului seu, aveá se i-se smulga pentru totu-dea-un'a?

Cumplita erá starea sufletului seu. — Se intrebá de ce tragánase, si nu isbí asta grecime, blastemata de toti Dieii?

Tudoru chiemá curieriulu, predându-i a duce depesi'a printiului in Tergovisce, si a aduce respunsulu ei. Atunci intórsè in tabera unde nime nu ghiciá cele intemplete, cá-ci misteriosi esíra, misteriosi intrara; éra spre diua navalira corbi la dóue cadavre— erá capitanulu si tovarasiulu seu.)*

[Va urmá.]

EMILIA LUNGU.

Soldatul de la Griviti'a.

Pe cându me nascuse mam'a 'mi cântá cu infocare
Unu cântecu de bucurie cá pe mine m'a nascutu:
„Protege-mi Dómnè copilulu, dà-i putere si-lu fá mare
„Cá se scape asta Tiéra, ce atátu a suferitu.
„Fà-lu se fie demnu de tat'-seu, se infrunte ori-ce mórte
„Si se scape asta Tiéra de sclavie, de tirani,
„Se arete-in façi'a lumèi cá-i Românu si nu se póte
„Se o lase se mai dórma, acelu somnu de-atâti'a ani.
„Fruntea ei cea ofilita de dureri si de 'mpilare
„Fà-lu se o faca s'o redice, cum strabunii o facú.
„Mare Dómnè, dà-i putere se sfârime-acele fiare
„Ce de-atâti'a tempí in cóce in sclavie o tienù.
„Fà-lu se fia demnu de tat'-seu se infrunte ori-ce mórte
„Si se scape Români'a din astu somnu indelungatu,
„Se arete-in façi'a lumèi, ce e sacri'a Libertate!“
Astu cântecu 'mi cântá mam'a, candu pe braçia-i m'a purtatu.

Dóue-dieci de ani trecura si 'ncepui lume-a cunóce,
Sémtiám cá nu suntu ferice, cá eu liberu nu erám,
Me 'ntrebám prin ce mijlóce Români'a ar' renasce
Si cântái cânteculu mamei, cá-ci atuncia eu sémtiám.

Datí-mi spad'a, carabin'a, audi trompet'a cum suna;
Cursieriulu me ascépta, elu renchiaza ne'ncetatu,
Par' c'ar' díce: „Adi mai tare pâna este diua buna,
Dí ferice de salvare, de ce-adesea ai visatu.“

Eu te lasu iubita mama, se n'ai grigia de-a mea sórta
Domnedieu me va protege; in resbelu eu am plecatu,
N'audi trompet'a cum suna? Tiér'a este atacata
Séu viu incarcatu de-onóre, s'au pe pâvaza culcatu.
Voiu fi cá o vijelia ce in marea ei turbare
Rupe, strica totu ce-atinge, asiá si eu voiu stricá,
Pe nemiculu Tierèi mele care are cutesare
Se-si indrepte-infam'a-i arma, catra scumpa Tiér'a mea.
Fà-me Dómnè cá pe Samsonu se restornu o suta-odata,

*) Nu numai pre tradatori, ci si pre pandurii jafuitori i pedepsiáu cu mórte. — Idem.

Cá se véda ce-i Românu, cându elu este-infuriatu;
Se-mi spalú spad'a mea in sânge, cum spalá si Mosiu-odata
P'a lui; cându venia nemiculu cu unu scopu intunecatú.
Cinci-dieci mfi suntu totu cá mine, ce au flinte tunatóre,
Si n'au frica de-ori-ce lupte, cá-ci au anime de Leu.
Mare Dómnè! dà-mi putere se strivescu aceste fiare
Ce-si indrépta a loru arma in pamentulu sântu alu teu.
'Ti lasu pe betrán'a-mi mama, si pe jun'a mea consórta
Si me ducu cá se-mi scapu tiér'a, cá-ci tu chiar' ai ordouatu:
„Celu ce móre pentru Tiéra, are frumósa respłata,
„Si aici si 'n ce'a lume va fi totu incoronatu!“
Me rogu numai cu ardóre se protegi Tu a mea sórta
Pâna ce voiu rupe lantiulu, acelu lantiu otravitoriu,
Ce sugruma Români'a si o tiène-incatenata,
Nedreptatea si sclavi'a, si apoi se moru, se moru!...

Dupa Ruga ne-a fostu fapt'a, Domnedieu ne-a ajutatu
Se lasamu viitorimei unu frumosu, mare Regatu!...

ION CAPELLEANU

Comandantele Bat. Guardiei civice
Severinulu.

Despre ameliorarea rasei umane.

Originea reului; cauzele decrescerei poporatiuniloru; midilócele pentru a perfectoná constitutiunile morbide; viéti'a celibataru; modulu cum ar' trebui se se faca casatoriéle; bólele ce impedece uniunile conjugale etc.

[Fine.]

IV.

Suntu deja legi relative la starea civila a societatií nóstre. Astfeliu cându cenev'a se casatoresce are a indeplini óre-cari formalitati; cându se nasce si móre asemenea. Ei bine, de ce n'am posedá si-o buna lege care ar' impiedecá propagatiunea morburiloru ce se transmitu la posteritate? — Cum? Ar' fi greul cá între dóue persóne ce voiescu a contractá o casatoria se intervie legalminte si in folosulu ambeloru parti mediculu? Ce póte atinge susceptibilitatea unei persóne, candu mediculu cu blândétiá ii va spune cá pasiulu casatoriei va fi fatalu copiiloru sei? Pe de-alta parte nu se va convinge o domnisióra, care are predispositiuni de bóle ereditare, cá maritisiulu va agravá afectiunea s'a, ascunsa pâna atunci? In fine, nu trebuie se uitamu cá bas'a fundamentala a casatoriei, este in scopulu de a-si lasá fia-care urmasi cu calitati distinse, cá astfeliu se póta fi utili nu numai familiei loru, dér' si societatií intregi, care este famili'a nóstra comuna. Asiá dar' o persóna de-o constitutiá slaba, cu antecedente suspecte in famili'a s'a propria, nu va luá decisiunea a se casatori pána ce nu va consultá unu medicu capabilu; acés't'a va avé de resultatu cá impiedecandu o casatoria defavorabila copiiloru, vomu ameliorá si sanetatea celoru cari eráu se se casatorésca.

Ce spectacolu mai tristu decátu acel'a cându parintii, neconsultandu ómenii artei medicale, v' du cá, dupa ántái'a facere, copil'a loru maritata a espiratu dílele s'ale? cá-ci precum amu arétatu mai susu, dupa facere, multe bóle ereditare se declara cu o furia terribila.

Morburile ce impedece cu deosebire casatori'a sunt in modu generalu: tuberculós'a pulmonara si maladiéle cordului, si printre aceste maladii, cele mai fatale suntu afectiunile valvuleloru mitrale, tricuspidade si hipertrofi'a cordului (animei.)

Palpitatiunile nervóse ale cordului nu impedece procreatiunea copiiloru, nici nu atingu viéti'a mamei.

Afectiunile aortei, retrecisimentulu si insuficientia a nu suntu de natura a impededca casatori'a. D. Peter, medicu in spitalele din Paris, sustiene in acésta privintia o opiniune contraria.

Inse ce'a ce trebuie a se luá in consideratiune este vèrst'a celoru cari voiescu a face o uniune conjugale, in scopu de-a lasá o generatiune buna. Pentru unu barbatu credu cá vèrst'a cea mai nimerita pentru a face pasulu casatoriei este de la 28 ani in susu; la 35 ani fia-care ar' trebui se fia casatoritu; mai tardiu, si mai cu osebire trecèndu 38 séu 40 ani, copii afara de rari esceptiuni, nu voru poteá fi destulu de vigurosi.

Cá se fia o buna mama, o domnisióra nu póte aveá pretensiuni la casatoria de cátu de la 20 ani in susu, cá-ci precum am dísu, mam'a este chiamata a dá educatiune copiiloru, impreuná cu soçiulu seu. O copila care se marita in etate de 16 ani nu póte fi apta a dá modelu de s'riositate si nici nu intielege scopulu fundamentalu alu casatoriei.

In privintia acést'a consiliile de higiena au multu de facutu, pentru a face se se piérda obiceiulu de a se inchiá casatoriile din copilaria. Baetii de 20 ani si copiele de 15 ani, contractându casatorii, nu dáu nasce-re decátu la nisce copii cari in tóta viéti'a loru voru avé tali'a si aspectulu copilarescu, ce'a ce face ca aceste uniuni conjugale suntu o cauza de degenerare a popóreloru, si cu atátu mai multu cu cátu causele primitive nu tiundu a descresce.

Nu trebuie inse se trecemu cu vederea cá afara de causele ce contribuiescu a descresce numerulu poporatiuniloru intr'unu statu, si pe cari le-amu mentionatu pâna aci, mai suntu si altele, cari intr'unu modu mai directu inea contribuiescu la miciorarea numerulu nostru.

Am dísu cá viéti'a singuraticia are efecte fatale; voiu adauge aci cá viéti'a holteiasca are cele mai defavorabile rezultate din punctulu de vedere alu imbunatatirii speciei umane. S'a constatat de specialisti in bólele mintale cá printre cei alienati, celu mai mare numeru erá datu de individi necasatoriti. Pe de-alta parte holteii, neprocreeându intr'unu modu regulatu, suntu o clasa de ómeni carii nu traiescu decátu pentru ei, si déca esemplulu loru s'ar' face regula, descrescerea nóstra ar' fi atátu de sèmtitóre, încátu intr'ó epoca mai multu séu mai puçinu apropiata n'ar' mai existe specia umana. De-ace'a esemplulu datu de unele state, impunendu casatori'a, ar' trebui se fia urmatu de tóte popórele. Acésta obligatiune va avé de resultatu sporirea si imbunatatirea rasei umane. Déca demnitatea si amurulu propriu ar' fi mai desvoltate in ambele sexe, casatoriile ar' fi mai frecvente si mai solide.

Luxulu am dísu cá are o buna parte in degenerarea popóreloru; elu aduce cu sine pierderea demnitatii — si prin urmare immoralitatea este de multe-ori discipululu seu. — Secululu lui Ludovicu alu XIV-lea erá celu mai demoralisatu si celu mai luxosu. Mai multe popóre au peritu prin luxu. Déca luxulu ar' esistá numai in clas'a avuta, si ar' fi o egalitate, n'ar' avé urmari rele, inse egalitatea nu póte existe, si clas'a cea de josu, prin influintia imitatiunii celei de susu, merge la o decadentia morale caracteristica.

Cându va disparé luxulu, va reveni stabilitatea in societate; cá-ci luxulu aduce cochetari'a, adeca ruin'a societatii.

O instructiune superióra pentru ambele sexe va fi unu ce fòrte utilu pentru consolidarea edificiuului societatii, nu mai o instructiune solida ne face se judecamu

bine, si judecandu numai bine, potemu intielege rolulu ce sumentu chiamati a jucá aci pe pamentu.

Románele aventuróse suntu fatale pentru nesce persóne tinere si prea nervóse; lectur'a loru este urmata de esemple triste.

Cá se ajungemu a ameliorá si inmultí speci'a umana, trebuie se tienemu séma de cele ce precedu; inse se nu uitamu unu punctu capitalu: copii de la nasce-re si pâna la etatea de 4—5 ani au necesitate de-o deosebita ingrigire.

Am vorbitu de calitatfle ce trebuie a posiede o buna mama; mai adaugemu cá inteligentia mamei este unu ce fòrte utilu in educatiunea copiiloru. S'au vedutu mame cari prin iubirea prea mare ce au aretatu pentru ficele loru, iubire reu intielésa, le-au causatu ruina. O mama inteligenta nu desfateza, dér' nici asupresce copii sei.

Moralitatea cea mai mare s'a observatu printre copii esiti din legaturi ilegale; — aceste uniuni voru disparé, candu iubirea propria si demnitatea voru existe in anim'a fia-carui muritoriu, si societatea atunci se va ameliorá.

D. Doctorulu PETRIN.

Epistóle la unu amicu.

Epistola I.

Mi-ai dísu la despartire, o! dragulu meu amicu,
Se-ti scriu din departare, se nu-ti ascundu nimicu;
Se-ti scriu cum petrecu viéti'a de tine departatu,
Se-ti scriu cându am fòstu veselú si cându ér' superatu...

De multe ori luatám condeiu 'n a mea mâna
Se-ti scriu, cá sum fericé cá ducu viéti'a lina ...
Si-am scrisu cá sum fericé, cá nu dorescu nimicu,
Cá nu e omu pre lume cá mine fericitu. —
Si credi cá adevèrulu scriám eu pe hartie?
O! nu... sèmtiám eu un'a si alt'a 'ti scrieám tte.
Voiám cá alu teu sufletu nu cum'va se tângiésca.
Si rumen'a t'a façia se nu se 'ngalbinésca
La vestea ce scriórea-mi 'ti-va descoperi ...
— Dar' anim'a mea cere — si n'o mai potu oprí —
De-ti scriu, alinu dorerea, — de-ti scriu 'mi trece dorulu,
Deci dute epistola, cá ventulu, cá si norulu
Portatu de vijelie, la scumpulu meu amicu, —
Si spune-i c'alu seu prietinu traiesce, n'a moritu ...
Traiesce!... cum i-e traiulu?... mai negru decátu nóptea,
Mai crudu decátu infernulu, mai crâncenu decátu mórtea ...
Mai negru decátu nóptea — o dícu cá-ci cátu de négra
Se fia ea totu are pre ceriu câte-o stea d'alba,
Ce 'n zare licuresce si blândulu caletoru
O vede si resufla mai liberu, mai usoru. —
Pre ceriulu vietiei mele apusáu ori-ce stea,
Pribeagu âmblu prin lume — dar' unde-i stéu'a mea?...

Mai crudu decátu infernulu — o dícu fàrà mustrare
Cá-ci colo 'n cea lume in marea departare
E dreptu cá condamnatulu torturase cumplitu,
Dar' vede lãnga sene unu altu mai chinuitu,
Dar' eu, seracu de mine... in laturi de privescu,
Suspину cá-ci singuru numai pre lume patimescu.

Departate esti de mene! amice dragulu meu!
Tu póte esti fericé precum ti-o dorescu eu, —
Dar' nu-ti uitá de mene in órele-ti senine,
Cum eu in suferintie in veci nu-mi uitu de tene.
Decâte-ori in lacrimi privescu in departare,
Pre siesulu unde-odata in dulce desmerdare,
Saltámu ne jocámu veseli... — O! lume de placeri
Trecut'ai, si in locu-ti lasatái mari doreri! —
Si ce mi-a remasu astadi din dulcea desfatate:
O sòrte cátu de cruda ai fòstu in resbunare!
Vediéndu-me fericé, — ai dísu cu îngâmfare,
De ce totu voia buna?... mai fia si-intristare!! —

La viersula teu de ghiacia — tristu, palidu am cadiutu.
Sub sarcin'a dorerei, de chinuri d'oboritu....

O! sôrte, cruda sôrte, dar' nu-o află-si lta acale,
Se-ti stîngi setea adēnca de cruda resbunare.
Amice! — crud'a sôrte lovitu-m'au cumplitu,
Se fiu de toti in lume, de toti despretiuitu....
Tu singuru, singuru numai vērutea o iubesci,
O anima curata, e ce'a ce doresci! —
Dar' alti tôte-acestea nimicuri le numescu,
Si form'a dia afara mai multa o pretiuescu.
Se ai ochi negri, ageri, talie desvoltata,
Sprēcene arcuite si buze dulci de fata,
Se fi frumosu si faci'a-ti se fia cá una crinu,
Si nu te 'ntrēba nime de ai anima 'n sinu.
„Onóre“ vorba góla.... si celu ce se gāndesce,
Se fia sinceru astadi, amaru pecafuescu. —
E secululu minciunei, dreptatea a peritu
Infami'a, tradarea, — in ānimi s'a vērutu.
Iubesci si dēca cumv'a 'ti trece prin gāndire, —
Cā dulcea t'a pre care o strīgi in aiurire,
Asemenea cá tene se sēmția, — esti pierdutu
Cā-ci ea zimbindu-ti dulce, te 'ntrēba.... esti avutu? —

Eu n'am ochi dulci si negri, ce anim'a incānta —
Eu n'am sprēcene negre — eu n'am... ce n'am eu inca?
Eu n'am nemicu... dar' peptulu 'mi spune prin suspine,
Cā plange cu dorere a mea anima 'n mene;
Si lacrimile care obrazii-'mi vescediescu
'Mi spunu de doru-mi tainicu de doru-mi sufletescu.

Te vedu zimbindu amice, si zimbetu-ti 'mi pare
Cā-i dulce, cá-i simpaticu, cá-i plinu de indurare.
Te vedu prin visu, vai mie! cá-ci nu te vedu in facia
Se am cui se-mi plāngu dorulu, se-mi plāngu a mea viētia.

Decumv'a o amice in cartea sortii t'ale
Va stá scrisu cá vre-odata se aibi p'alice cale,
Se nu te miri decumv'a cāndu tu vei cāntá
In daru, cá-ci dreptu spunēdu-ti tu nu me poti aflá.
Sátulu de crud'a lume, — sdrobotu de desperare —
Viēti'a-mi pamentēscá vai! neci unu farmēcu n'are.
De cānta filomel'a, — prin crānguri cu dulcētia
Eu nu aflu placere, sēmtescu cá-mi vine grētia:
Si credu cá minte astfelu cá ea candu mi-a cāntatu...,
Destulu nu-'ti voi mai scrie, o! suflete curatu

Dar' vin' inca odata se-ti facu acea rogare
Se nu-'ti uiti cá departe, departe 'n lumea mare,
O ānima suspina, giescesc ne 'ncetatu
Cā-ci te-a pierdutu pre tene o! suflete curatu! —
Er' cāndu aflá-vei vestea cá pretinulu teu, care
Iubitu-tea din sufletu, in mare departare
S'a dusu din lumea ast'a, se rīdi se nu giesc
De cumv'a mai poti inca, — mai poti se me iubesci! —
Cā-ci o! ce fericire-i odich'n'a din momentu
Pre lānga-o dī de chinuri de-acī de pre pamentu.
Georgiu Simu.

GLUM'A VENTULUI.

— Novela. —

(Urmare.)

Bert'a 'si puse întrebarea, cum ar' poté întefi reventrea lui Enricu la cascior'a loru si resolvì numai decātu acēsta problema. — Intr'o demanētia, candu parintii ei se preāblāu pē prundusiu, tener'a fēta intrā in chili'a unchiului Onoriu si, cu ajutoriulu unei bucatiele de sapunu, trasē pe geamulu unei ferestri o multime de linia, cari plecāndu tôte dintr'unu centru si formāndu radie in tôte direptiunile, aveāu aparinti'a umoru taieturi.

Unchiulu Onoriu observā aceste taieturi si, dupa-ce stergūndu-si ochilarii, constatā, cá geamulu e tare plesnitu si cá spartur'a e atātu de estinsa si mare, incātu cea mai mica scuturatura, o suflare, o nimica, erāu pré destule, cá geamulu întregu se cadia in bucatiele,

dinsulu dispusē numai decātu grigtōrei, se chīame unu iegariu. Parintele Tasteleanu si plecā la cascior'a Leblanc, unde casenii se aflāu chiaru la dejunu.

Bert'a nesciindu nimica despre departarea lui Enricu, sperā, cá va veni elu; — presinti'a parintelui Tasteleanu i resturnā totu planulu; — pentru ace'a indata-ce 'lu observā pe acest'a grabi la chili'a unchiului seu unde cu o mișcare de marama facū numai decātu se dispara liniile de sapunu si redeie iegei luciulu ei immaculatu. Dupa ace'a veni in deplina linisce a-si reocupā loculu la mēsa.

— Ve gratulezu domnule Tasteleanu, — dīse dlu Javelinu, — domni'a-vōstra aveti unu lucratoriu, care cānta de minune.

— Cine? respunsē iegariulu, care credea cá 'lu inșiela audiulu, — eu? da e dreptu, cá eu cāntu câteodata destulu de placutu.

— Nu domni'a-vōstra, — eu vorbescu despre lucratoriulu domniei-vōstre.

— De care lucratoriu? eu n'am nici unu lucratoriu, domnule, — tôte le ispravescu eu singuru; n'am lipsa de nimene. Lucratorii suntu negligenti si bēu.

— Iertati-me, parinte Tasteleanu, dar' eu dīcu, cá domni'a-vōstra aveti unu lucratoriu, care cānta fōrte bine, — la dracū, dōra eu sciu ce vorbescu.

— Unu Orfeu, dīse unchiulu Onoriu, unu Amphionu.

— Da, da, unu talentu deosebitu, — adausē Bert'a.

— Si cu maniere alese, completā domn'a Javelinu, cu ilaritatea ei nesecabila.

— Prob'a e, dīse dlu Javelinu, cá septeman'a trecuta a venit aici a pu... trei geamuri si ni-a facutu in sér'a ace'a o musica minunata.

— Acēst'a va se dīca, domnule, cá domni'a-vōstra ati datu de lucru unu'a din acei lucratori dinafarā, cari 'mi facu concurentia.

— Incapatiēnatu-le! strigā dlu Javelinu, accentuāndu acēsta apostrofare cu o lovitura de pumnu pe mēsa, — iēn' se vedemu aveti séu ba vre-unu lucratoriu?

— Ba n'amu — eu renunēiu de-a me atinge cātu voi trāi pe lume de vre-o bistuila, de am celu mai micu lucratoriu!

— Totusi a venitu dela domni'a-vōstra aici unu omu teneru, cām de dōue-dieci si patru-cinci de ani, brunetu, cu barba frumōsa, care cānta de minune si pune fōrte bine geamuri sparte; atāt'a e siguru.

— Si care sufla intr'unu soi de clarineta mica? întrebā parintele Tasteleanu, lovindu-se in frunte.

— Da, da.

— Acel'a e elu, nu poté se fia altulu decātu domnulu Enricu Rouvray, unu architectu teneru, care locuiesce la mine in tempulu scaldeloru si care togmai atāt'a e iegariu cātu sunteti si domni'a-vōstra. De vi-a pusu geamurile a facutu-o din gluma, dar' acēst'a nu insemna nimica, cá-ci dinsulu lucra cu degetele sale totu ce vrē. Bert'a presēmfi acēst'a esplicatiune a parintelui Tasteleanu, si precepēndu mai bine decātu toti ceialati, ea resēmtiā o emotiune placuta, pre care se siliā a o disimulā.

Dōmni'a Javelinu 'si totu stergea gur'a cá se póta mai bine ride in servieta; cātu despre unchiulu Onoriu, dinsulu se incercā prin procederi numai lui cunoscutu, cá se ajunga asupr'a acestei cestiuni la certitudine a physica.

— Dar' atunci, strigā domnulu Javelinu, acēst'a e mystificatiune!

— Cum diserăți? — întrebă parintele Tastelean.

— Eu dîcu, cã acestu domnu s'a introdusu in casa mea, in absinti'a mea, cu ajutoriulu unei profesii imprumutate si cã dînsulu 'mi va raspunde pentru acést'a.

— Ce omu cultu se vedeã, cine ar' fi crediutu despre densulu! dîse dóm'n'a Javelinu.

— Ce desteritate ia degete! ce potere in tonu! adausè unchiulu Onoriu.

— Dar' i'a potutu, se-i dee o indrasnela cã acést'a? disè domnulu Javelinu cu o privire întrebatoriã la tóta asistinti'a. — Póte grigítóri'a!....

— Oh! — respunse Bert'a, nepotèndu a se tiénè si pre mai departe in o tacere, care poteã parè singularia, — acestu domnu a voitu se ridia pe cont'a dlui Tastelelean.

— Si pe a nóstra, adausè dlu Javelinu. Dar' destulu. Domnule Tastelean binevoiti a togmî geamulu fratelui meu si apoi a-mi tramite încóce pe locuitoriulu domniei-vóstre iaca astadi, de nu, 'lu voiu aflã eu.

— Domnule, dînsulu a plecatu.

— La dracu s'a potutu intemplã acést'a?.... acesti glumeti suntu de comunu poltroni.

— A plecatu numai pre optu díle, domnule, si si-a lasatu tóte efectele. De altcum dlu Enricu e unu teneru fórtè blãndu, ma si sfiitosu, dar' poltronu nu nici decãtu.

— Sfiitosu? 'lu escusati? nu face nimic, datî-mi adres'a lui.

— Domnulu Rouvny locuesce la parinti sei in Parisu, strad'a Mansart nr. 112.

— E bine! eu cunosc in acést'a parte a capitalei pre mai multi si voiu scî, cã cine e domnulu acést'a. Dar' nu uitati cã-voiu acceptu dupa-ze va fi reventu; întielegeti-me?

— Mie 'mi-e totu-atãt'a, cugetã parintele Tastelean îndreptãndu-se catra chili'a unchiului Onoriu, unu teneru atãtu de placutu, si bine-educatu, — ce ideea sióda!? Se póte cã domnió'r'a Bert'a, care nu vorbesce multe, scie mai multu din lucrulu acést'a decãtu toti cei-alalti la olalta.

Dupa cãtev'a minute parintele Tastelean revine in chili'a de mancatu si dechiara, cã elu nu a vediutu in chili'a unchiului Onoriu nici celu mai micu geamu spartu.

— Cu tóte cã se vede destulu de bine, disè acést'a, unu orbu l'ar' aflã; aidemu, me ducu se vi-lu aretu.

— E bine, sum cãriosu se-lu vedu.

Intru adevèru, unchiulu Onoriu in daru 'si frecã ochilarii si se sufi pe unu scaunu, dînsulu 'si aflã fe-restrile complete si in starea cea mai buna.

Nu poteã se-si créda ochiloru, si déca nu erã parintele Tastelean de facia, dînsulu spargeã bucuros unu geamu, cã se-lu faca pe acést'a de minciuna.

— Nu e cu potintia, eschiamã reintrãndu in sal'a de mãncatu, l'am vediutu, nu e mai multu decãtu o diumetate de óra.

— Vorbesci fleacuri, Onorie, î-i respunsè dlu Javelinu, pâna-ee dóm'n'a Javelinu 'si dá cursu liberu umorului ei voiosu; — vei fi vediutu cev'a pênza de pain-genu, éca totu.

— Domnule Tastelean, reincepù unchiulu Onoriu cu vóce solemnã, 'mi pare reu, cã v'am incomodatu fãrà de cauza, dar' riscandu, cã voiu trece de unu capu morbosu, eu totusiu constatezu si affirmu, cã la unu patraru pe unspediece óre, demanèti'a, erã unu geamu spartu in

ferèstr'a mea, alu treile susu de-a-drépt'a; l'am vediutu insusi!

— Asculta-me, dîse dlu Javelinu clatindu din capu, déca tu vei produce multe fapte de acést'a natura in „tractatulu teu despre certitudineã phisica,“ eu predícu acestui'a unu succesu minunatu.

Tastelean salutã si se departã scosu din ecilibru-i prin aceste incidente, pâna cãndu dóm'n'a Javelinu in-necã unu accesu de risu si Bert'a spre a-si dá cev'a-si continintia, 'si facù de lucru prin casa.

[Va urmã.]

ETICHET'A.

[Studiu socialu, prelucratu liberu.]

II.

Despre purtare: In familie; — In Baserica; — Facia de superiori si supusi; — Pe strada; — In locuri publice; — In teatru.

„Manier'a buna e celu mai bunu pasport in viétia.
La Bruyere.

La manier'a buna se recere nu numai o tactica: ci si o facultate spiretualã, carea la momentu, cã prin minune se gâcesca, cã ce este de facutu si graitu in ori si ce impregiurari ale vietiei.

Ori cum va fi societatea intru carea ne aflamu, ori câtu de surprindietórie si neasceptate voru fi giurstarile intru cari ne gasimu, — aici cãndu nu ni este iertatu se ne pierdemu presinti'a séu tienut'a nóstra liuisita; deórece atãtu atitudinea fortiata si maniera rezervata, câtu si prevenirea prea esagerata nu suplinescu temperamentulu adevèratu.

Trebuie se ne silimù dara, cã se nu cademu in estremitati, si esagerari, avendu in vedere totudéun'a dical'a, cã „ce-i preste mesura e gretiosu.“ Purtarea cuviintiósã nici candu nu e abatatória la ochi, pana candu cerimoniile escesivi suntu numai unele caricaturi ale manierei bune si in locu de stima producu confusiune si dejosire.

Unu esemplu de eticheta prea esagerata si inca fórtè comicu, s'au ivitu odata la mórtea unei regina spaniòla. Dupa datina mai marii tieriei s'au adunatu la desfacerea testamentului regalu. Observãndu ei, cumca curtean'a reginei — carea neapèratu trebuia se fia de facia, — nu s'a prezentatu, o citarã oficiosu. Curtean'a la acést'a au declaratu, cã ea conformu regulorlu de eticheta nu póte parasi nici macaru pre unu momentu calavrulu reginei sale: ci daca le convine domnilorlu binevoiesca a se ostení pana la ea. Respunsulu acést'a produse apoi o discursiune de optu óre; si deórece ambele parti au remasu neinduplicabile, — si mai pre urma unulu dintre cei presinti a recomendatu unu feliu de impaciuéla, care primindu-se cu unanimitate, s'a si dusu in deplinire. Anume, fie-care parte ordinã, cã nemiscata dinmpreuna cu sietiuurile se se póte intr'o sala, care dela chili'a reginei mórte si sal'a de consultare se fia in aseminea inde artare astfelu: ca nici despre un'a, nici despre alt'a parte se nu póta dice cineva, cã au facutu vré unu pasiu in interesulu unei conveniri, care nu au coresponsu regulorlu desticheta.

Chiar' atãt'a scrupuli in tempulu de acuma nu se mai recere dela nime.

Lectórele nóstre inse, de buna séma ne voru întrebã azuma: cã prin ce s'ar' poté câscigã manier'a cea atãtu de folos tóre si nedispensabila? Numai prin unu lucru — adeca prin deprinderea neincetata cu ea. Manier'a buna nu trebuie se ne fie numai unu corsetu, pre

carele pentru poft'a societatii 'lu luamu pe câte-v'a ore, si apoi acasa érași 'lu deponem: ci prin deprindere neincetăa trebuie se ni-se prefaca in natura. că nu cumva ca cea mai de-aprope ocaziune se uitam de rol'a ce o avem si apoi se se aplica si asupr'a noastră dis'a ce odinora o aplicau asupr'a muscaliloru: „*quittez le russe et le cosaque paraitu.*”*)

Mai alesu cerculu familiaru e locul acelu, unde trebuie se observam regulile manierei bune. Inaintea strainilor, căm de regula ni-amu indatinatu a ne acoperi slabitiunile si a ne mandri cu insusiri frumoșe, — până cându față de acei'a cu cari stam in legaturi mai de-aprope de sânge, pasim intr'unu modu adevératu arbitrariu. Macaru-ca o! câtu de placutu ar' fi cerculu familiaru, cându in familia ar' domni indulgenti'a, stim'a si blandeti'a, in locul disprețiului, iritatiunei, indiferentismului si brutalitatei.

Ori câtu de inaintati voru fi pruncii in vrêsta, parintii totu-dé-un'a ocupa locul celu de-ântaiu, inca si atunci cându locuescu la casele lor. Tare se însiela unulu că acei'a, care crede cămca i-si onoréza pre amicii si cunoscutii sei, deca pentru ei 'si pune îndèrptu pre parintele seu. Pre ori care omu laminatu si cu minte asié cev'a totu-dé-un'a 'lu va gená; éra cel'a ce comite acésta erore mare, 'si agoniscesce rusiáe.

Odinora stim'a față de parinti érá punctulu celu mai de capetenia alu crescerei bune. Astadi acésta relatiune dintre parinti si prunci s'a schimbatu preste mesura, si in acésta privintia mai cu séma parintii suntu de vina.

Spiritulu copilului ce e dreptu se cultivéza, dar' cu nobilitatea inimei lui inca nimene nu gândesce. Astadi parintii suntu sclavi adevérati ai prunciloru lor si nici nu-si aducu aminte cămca crescú nesce tiranii cari cu timpul le voru plati cu nemulțimire.

Macaru-ca manier'a buna asié aduce cu sine, că se aretamu veneratiune catra parinti si catra unii membrii dia familia mai inaintati in etate. Ba, inca si față de atari consángeni cari nu locuiescu sub unu acoperământu cu noi inca trebuie se fimu mai prevenitori, decâtu față de straini. Pâna cându cunoscutiloru lasamú séu tramitemu carte de visita, până atunci consángeniloru trebuie se le facemú visita ori se le scriemú epistolá, si cându i primimú la casele nostre, totu-dé-un'a trebuie s-i primimú cu mai multa afabilitate si caldura, decâtu pre ceialalti membrii dia societate.

Celea dișe până-aci față de reverinti'a parintiloru, cu atâtu mai vortosu se referesca la Biserica. Mergéndu catra casa lui Domnedieu, nu trebuie se gândimú la noi si ambițiunea noastră miserabilá; că-ci acolo nu vînu sub întrebare vestimintele cele nóue, nici vanitatile, ci numai singura pietatea aretata si dovedita față de o fiintia mai inalta. 'Mi aducu aminte cu óresi-care indignatiune la acestu locu, de unele sminte ce le-am fostu esperiatu prin Bisericele unoru provincii, pre cari, durere! că trebuie se le atribuescu togma clasei inteligente. Pâna cându poporul de rîndu ascultá cu pietatea convenita sluj'b'a dumnediesca, până atunci inteligenti'a conversá si prin fleacuri si cochetari escelá inaintea poporului necultu.

Macaru-ca, damele voiescu se placa intru adevéru si érași se dovedesca óresi-care superioritate, apoi mai inainte de tóte ar' trebui, se esceleze in frumseti'a din launtru, cea sufletesca. Rugatiunea si evlavi'a adevérata inaltia frumseti'a lor. in câtu faciale evlavióse pururea

suntu incungiurate de óresi-cari radie ideali. Dreptu că esagerarea si aci este periculósa; de acea fanatismulu religionariu nu e togma recomandabilu. Cercetarea cu pietate a Bisericei, evlavi'a, purtarea modesta, imbracamintea simpla si altele că aceste suntu, cari dovedescu o adevérata cultura, o anima nobila si unu omu luminatu.

Intrându in Biserica ori carei confesiuni, nici cându nu trebuie se pierdemu din vedere, că suatemu in casa lui Dumnedieu, că acolo trebuie se ne partamú cu veneratiune si evlavia, nu numai față de locul unde ne aflamú: ci si față de cei ce suntu in launtru. In casa lui Dumnedieu toti sntemú egali; acolo chiaru asié i-se cuvine loculú ántaiu celui mai seracu, că si celui mai bogatu. Fața de preoti, de acesti servi ai lui Dumnedieu, așiderea trebuie se ne purtamú cu tóta reverinti'a, carea de si nu se referesce totu-dé-un'a la unele persóne, dar' totusi o merita chemarea ce o iéu asupr'a lor.

In Biserica nu se cuvine a amblá de brațu. Abatere dela regul'a acésta póte fi numai dupa cununia, desprece inse vomu face amintire intr'altu locu.

La unele dame caror'a li-au daruit Dumnedieu unu tonu frumosu, nu le potemu recomandá dia destulu cântarea in Biserica, fie pre sate ori orasie. Nicairi nu potu evaluá ele acestu daru Dumnediescu mai bine, că pe altariulu pietatii.

Adeseori audimú rostindu-se de pe amvonu si ace'a, că toti sntemú frati; cu tóte aceste de nenumerate-ori gresimú in cotr'a acestui adevéru desprețuindú prin a maniera trufasia pre deaprópele nostru subordinatu si seracu; macaru-ca adevérat'a superioritate a omului jace in buneti'a si nobleti'a animei lui. De ace'a inca in vrêsta cea frageda trebuie se dedamú pre prunci a se aretá cu loialitate față de cei supusi. Este deci o detoriuntia rigurosa fie-caru'a se fimu cu stima recipróca față deadrópele nostru; că-ci superiorulu nestimándu pre inferiorulu seu, acésta inca se póte apoi uitá usioru de stim'a, cu care detoresce superiorulu seu.

Cu atari supusi, cari in privintia culturei suntu egali cu noi, séu a uneori inca si superiori in inteligentia, precum potu fi d. e. crescatorii si crescatóriale, oficiantii etc. etc., totu-dé-un'a asiá trebuie se ne purtamú că si cu semenii nostri. Inse lorú nici cându nu li este permisú a se uitá de ace'a referintia ce esista intre ei si acei'a, cari i aplica. Ce e dreptu Carolu alu V-le a redicatu penelulu lui Titianu, inse si pictorulu s'au plecatu câtu de tare că se-lu primésca.

Inferiorulu nici cându nu i este iertatu se ocupe locu inaintea superiorulu seu, până-ce acésta nu 'lu vá fi imbiatu cu siederea. Diregatorii suntu iudetorati a se imbracá dupa cuviintia, cându voiescu a se presentá inaintea superioriloru lor. E necuviintia d. e. acei'a, cându crescatóri'a órele de prelegere le tiene in negligié,

Dar' e necuviintiosu lucru si acelu, cându servitorii servescu la més'a domniloru lor in vestiminte neordinate. La noi inse pre asié cev'a nu se pune prea mare pondu. S'au intemplatú togma cu mine, că la o casa domnesca servitoriulu a pusú cafea ngra pre mésa imbracatu in camesia. E dreptu, că societatea intru carea me aflamú mi-au fostu confidenta; inse asié cev'a nu este permisú se se intemple nici atunci, cându sntemú singuri numai cu famili'a.

Revenindú asupr'a obiectului de mai inainte nu potemu recomandá dia destulu detoriuntia ce o avemú față de crescatorii si crescatórele aplicate in familiare

*) Scarpaná pre muscalulu si ff-se va aretá cozaculu.

nóstre. Pretotindenea, la méssa, in carutia invetiaceii urméza loru, si de cumv'a avemu vré-o observare in contr'a crescatoriloru, ace'a nici-cându nu e iertatu se-o facemu inaintea prunciloru, ba cându o facemu între patru ochi si atunci inca trebuie se ne exprimamu amicabile si cu reverentia faci'a de ei, avédu in vedere: ca vorbim cu unii cá si acei'a, pre cari numai impregiarile neaternatérie dela ei i deosebescu de câtra noi. Cel'a ce procede alt'cum, aréta: o anima rea, o lipsa de finétia, generositate si crescere buna.

(Va urmá.)

Plagiatorii.

Suntu in natiunea romana unii ómeni scriitori, Ce voru cu ori-ce pretiu se-si facea numele nemuritoriu, Si cá se-si ajunga scopulu, nu alegu intru mijl'ce: Furtu si fraudá pentru densii au lichiciu de „viná incóce!“ Corifei de feluulu est'a scociorescu pe unde potu Dupa carti si scripte anume vechi si galbene de totu, — Carti si scripte, ce de densii suntu crediute „mormontate“ Pentru-cá de intréga lume cugeta c'aru fi uitate.

Inarmati cu-aceste múmii si cu alte recuise, Se încuie-apoi de ochii lumii înrentatíte Si se punu cu focu si para la cetitu si la lucratu, La muncitu diu buchia 'n buchia si la carti de fabricatu. „Ei, dar' bine“ — ími veti díce — „ce furtu, fraudá le gasesci Muncitoriloru acestoru, de te-apuci se-i pacalesci?“

Ascultati! Acei nemernici scotu diu estu locu séu cutare, Síru de síru, bucati diu autori de autoritate mare: Traducóndu, nu spunu isvorulu, de „citatii“ nu respundu, Furturile deci cu fraudá de-ochi lumii le ascundu Si cãrpindu asia la studii si la carti cu înlesnire, Vréu se-si facea — avere, nume pretentiumi la nemurire. Dar' candu furtulu se vedesce, fraud'a candu é demascata, Atunci lumea-i urgescesce si cu degetu-i arata; In locu de cinstitu nume de — „adeverati scriitori,“ Ea le pune atunci pe frunte fierulu de „plagiatori.“

Si se nu ganditi ca lumea aru comite-o nedreptate Cu pedepsela-aretate acestoru figuri dictate — Erostratice figura, cu ce-su faci'a grosu spoita Si cu vócea consciintiei si-a virtutii adormita, Ce nu au macaru rusine de rusinea ce-o trãnescu Inaintea 'ntregei lume preste neamulu romanescu. — Ratiunea dór' 'ni sdune ca nimicu nu e mai santu Cá proprietatea mintii pentru-unu omu pe-acestu pamentu, — Cá-ci nimicu mai propriu omulu n'are decátu a s'á minte, Séu talentulu, genulu care la marire duce-o ginte. — Dar' candu si cu aceste bunuri proprii individuale, Unicu numai ca cigate pe a muncii crunta cale, Unii ómeni voru se facea téguru de fraudá si minciuni; Judece-atunci ori si cine despre atari desiertatiuni, Câte daune aducu ele, câte piedeci propasirii, Câte stãnci punu ele 'n calea luminarii omenii.

E deci timpul, cá romanii — veteranii scriitori — Se ia cu temeiu la góua iepurii plagiatori!

C. Morariu.

Istori'a ochilariloru,

Portarea ochilariloru si fumatu s'au aretatu in proportiuni abnormale in a dóu'a diumetate a secului nostru. In orasiere cele mari vedi pe alu patrula omu ce intelnesci, cá e cu ochilari pe nasu si pe alu doilea cá e cu unu mucu de țigara in gura. Negresitu cá multi dintre cei cu patru ochi, ar' poteá lapedá o parechia spre a nu stricá si pe ce'alalta, dér' omulu 'si inchipu-esce: ochilarii, lornionulu séu plesneurile facu pe cinev'a mai interesanta, dau mutrei unu aeru mai respectabilu si ast'felia acestu instrumentu cata se servésca spre a procurá unui obrazu gugumanu o importantia óre-care. Dér' cum cá acést'a parere a pututu coprinde unu poporu întregu, devenindu o adeverata manie, despre acést'a ne

dá Spani'a unu esemplu minunatu. Acolo se fixase ophi-unea in evulu mediu si pâna in secolulu alu 17-a, ca prin ochilari faci'a cuiv'a primesce o expresiune de o deosebita demnitate si ast'felu tóta lumea porta ochilari: tineri si betrâni, dame si gavaleri. Cu câtu inse rangulu unei persóne erá mai inaltu, cu atátu po-tea se pórté ochilari mai mari. De ace'a boerii si inaltii demnitari ai statului aveáu pe nasuri ochilari cu geamuri câtu palm'a. Firesce ca ochilarii figuráu si pe tablouri, desemnuri, etc. Marchisulu de Astorgas, fostu vice-rege alu Neapolei, a pusu se-i facea mari ochilari si pe bustulu seu de marmora. Se intielege, cá mod'a de-a purtá ochilari se introdusesé si la preoti. Pentru acést'a se cerea inse permisiunea superiorului si erá unu mare favoru.

Odata o mánástire aveá procesu cu unu vecinu. Superiorulu mánástirei luáse pe unu advocatu, care prin istetimea s'a a cãscigatu procesulu. Advocatulu avea unu fiu alu seu calugaru in ace'a mánástire si dènsulu a fostu care a adusu superiorulu scirea ca a cãscigatu procesulu. Calugarulu se gândi ce respata se cera dela superioru pentru scirea cea buna. Dupa-ce reportá faptul, superiorulu 'lu imbratísa esclamádu: „Frate pune-ti ochilari. (Hermano! pongas las ojatas!)“ Primindu permisiunea de a purtá ochilari, tenerulu calugaru se crediú asiá de onoratu încátu nu mai avú o alta dorintia.

Spaniolii 'si aduceáu ochilarii mai multu diu Veneti'a, care e vestita in fabricatele s'ale de sticla. Marchisulu de Cueva, a voítu se dee focu arsenalulu diu Veneti'a cu ajutoriulu sticlei, se produca o mare perdere si incurcatura si ast'felu orasiulu surprinsu se cada in manile spanioliloru. Planulu inse n'a reusitu, ér' Venetienii si-au resbunatu in urmatoriulu modu. S'a facutu cu mare ingrigire unu numeru óre-care de ochilari; sticlele eráu lenticulare, caustice. Acesti ochilari fura tramisi de republic'a Venetia ambasadorulu ei la Madridu cu ordinulu, cá se-i facea daru boeriloru celoru mai distiusi si mai alesu membriloru consiliulu de statu alu regelui. Ochilarii fura primiti bine. Puçinu mai tardu consiliulu se intr'uní la o sedintia presidiata de regele. Din intemplantare sórele ajunse prin feréstra cu rasele s'ale in ochilarii demnitariloru. Cá si cum i-ar' fi musicatu nisce vipere, ei sarira de-odata. 'si luara iute ochilarii si-i trantira de pamentu, cá-ci minunatele sticle venetiane 'si facusera dator'ia. Se-si inchipuésca cineva pe acesti domni spanioli, latiosi si betrani, cu exagerat'a loru eticheta de curte. cum au saritu de-odata cá redicati de unu resortu, uitandu ori-ce ceremonialu si aruncandu-si ochilarii afurisiti, si va trebui se rída intocmai cá violenii Venetiani candu au aflatu efectele daruriloru loru.

R. W.

Lir'a poporala.

I.	IV.
Ajuta Dóme la toti	Asiu mori mórtea nu vine
Se scape de greutati,	Asiu traí si n'am cu cine,
Ajuta-mi Dóme si mie	Cá cu cine-asiu fi traitu,
Se scapu de la catanie.	S'a dusu si n'a mai venitu.
II.	V.
Adi se face téguru la Blasiu	Astadi béu mâne me ducu
Unde batu dob'a pe marsiu	Pe cararea care-apucu,
Se mérga ragutele	Astadi béu mâne me iéu
Se plãnga maicutiele.	Pe cararea care vréu.
III.	VI.
Asta véra intr'o vreme	Ast'a n'am gândit'o eu
Fost'am se me la'u de rele,	Din bine s'ajungu la reu, —
Dar' n'au vrutu mândrele mele,	Dela casa si moia
C'am traitu bine cu ele.	Am ajunsu la seracia.

Aureliu . . .

Viore si Scanteintie.

Estea lacrimi cari nu isvorescu decâtu din cause forte mici: Se plânge adesea pentru a avea reputatiunea de omu sântitoriu, se plânge pentru a fi plânsu, se plânge pentru a evita rusinea de-a nu plânge.

E o mare iscusintia ace'a de-a sci se-ti ascundi iscusintia.

Adeverat'a elocintia consista in a dice totu ce'a ce trebuie.

Grab'a de-a crede in reu fără alu fi esaminatu in destulu este unu efectu alu mandriei séu alu lenei. Voimtu se gasimu vinovati si nu voimtu se ne dămu osteneț'a de-a esamina crimele.

Absintia micșioreza pasiunile mediocre, face se creșca pe cele mari, dupa cum ventulu stinge luminările si aprinde foculu.

Marinimea este in destulu de defnita prin numele ei; cu tôte acestea s'ar' potea dice că e bunulu sântiu alu mândriei si calea cea mai nobila pentru a primu laude.

Recunoscintia multoru ómeni nu e decâtu o dorintia secreta de-a primu binefaceri si mai mari.

Nu dăi de ingrati câtu tempu esti in stare a face bine.

Evinu accidinte in viația cându trebuie se fii cev'a căm nebunu, pentru că se scapi cum se cade.

Gelosi'a cuprinde mai multu amoru propriu decâtu amoru adeveratu.

Micile defecte nu le marturisimu nici odata decâtu pentru a convinge pre alti că nu avemu defecte mari.

Iertamu numai cîtu tempu iubimtu.

Pentru a fi omu mare trebuie se scii a profită de norocu.

Larochefoucauld.
In culmea dorerei se afla barbatulu, care spre a poté plânge lângă cosciugulu soției s'ale repausate, 'si dă cu căpa ori paprica (ardeiu) pre la ochi.

Care din doi a fostu premiatu? Domnisiór'a Angelo favorit'a parisieniloru si cá eleva a pedagogiului inca eră de-o frumsetia rapitória. Cu o ocaziune ei i se judecă primulu premiu alu conservatoriului si candu pasí la midilocu inaintea multimei spre a-si primu premiulu toti i admirara frumsetia. Betraunulu direttore Vaillaud dandui premiulu o sarutá de dóne ori in frunte. Teofilu Gauthier spiritalulu scrietoriu francesu la acestea se plecá catra direttore si de diumetate linu i siopti: — „Spune-mi dreptu iubite d-le direttore, da pentru ace'a ai venitu d-t'a aici cá se te premiezi pre d-t'a insuti?”

Zidariu de dame. — Inaintea unei cafenele sie-deáu de vorba intre nisece teneri, dóne dame frumusele, dar' teribilu sulemenite (vapsite.) Intr'ace'a trece pre acolo unu strengariu si oprindu-se, le intréba:

— Me iertati dame frumose, n'aveti trebuintia de unu zidariu se ve dea josu tenciueț'a?

O scena de gelosie. — D. Hagemann din Berlinu are forte multu de lucru; prin urmare dómn'a Hagemann plecá singura la bai. Preste câteva dñe inse d. Hagemann are câteva momente libere si voindu se face aceste momente totu-odata si placute se aruncá intr'unu vagonu si plecá la soția s'a. De mai inainte sântia bucuriele surprinderei placute.

Sosesc la hotelu si i se spune că d-n'a Hagemann nu e acasa.

„Eu sum d-lu Hagemann, — respunde elu. — Se-mi dati voie se intru!”

I se dă voia.

Intrandu, gasesce pe mésa unu plicu albu. Stá puçinu la indoieța, dar' in sfersitu 'lu desface si cetesce urmatóarele:

„Iubit'a mea!

Am plecatu. Me intorcu, precum ne-am intielesu. Se me ascepti la „pétr'a rosia“ si apoi ne intórcemu impreuna. Te imbracis'zu. Te sarutu. **Rudolf.**“

Ve inchipuiti unu soçiu, care voiesce se face soçiei s'ale o surprindere placuta si este insusi atâtu de neplacutu surprinsu! Din nenorocire soçia s'a se intórce la hotelu: i se spune că i-a sositu barbatulu; ea grabesce cu braçiale deschise spre alu intempiná, dar' elu — O ce neplacuta intelnire.

Preste puçinu se scornesce unu scandalu, care aduná totu personalulu hotelului la usi'a odaii, in care soçiuulu blastemá sórtea, ér' soçia plângeá si tipá amarnicu.

In acéta invalmasiéla usi'a se deschide si intra unu domnu de braçiu cu o dómna.

„Me iertati, — graesce domnulu uimitu, — dar' nu sciu ce cautati d-vóstra in odai'a mea.“

Bine! — eu credeám că e odai'a soçiei mele, — graesce d-lu Hagemann.

— Eu credeám că e a t'a, — graesce d-n'a Hagemann.

Ei bine, a unci nu fie ti-a fostu adresatu biletulu, — strigá soçiuulu ingrodítu.

Nu spuneám!? — i dice soçia.

Tablou!

Escenritate englesa. La Manchester a muritu unu fiacău forte bogatu, care prin testamentulu seu a impartitu averea s'a de-o potriava intre trei-dieci de femei cari i-au fostu refusatu mân'a. — „Respingéndu oferirile mele, — se dice in testamentulu acestui originalu — aceste dame mi-au permis a duce o viație fericita si vesela, liberu de grigile casei; dreptu recunoscintia de acéta, le instituescu legatarele mele universale.“

Scen'a se petrece in spalatorie, unde apare stapêna si se adreséza catra servitórea s'a: — „Lizo, numerulu albeloru nu e completu, lipsescu mai multe batiiste.“ — Liz'a: „Apoi eu nu sum aci de-a numerá albele si de-a ingrigi de fie-care bucata.“ — Stapêna: „Ba tocmái acéta este detori'a t'a; tu trebuie se-mi dái totu atâtea bucati, câte ti-am predatu eu se speli.“ — Liz'a: „Ei, dér' deca nu potu eu face acéta, póte vei voi se-mi opresci din léfa?“ — Stapêna: „Firesce.“ — Liz'a: „Ha, ha, ha! ast'a mai lipsia inca se ve tienu cas'a cu albe comperate pre banii mei.“

Matura — daru de nunta. O dama din New-York tramise amicee s'ale, cá daru de nunta, o matura de care atêrná o carta de visita cu urmatóriale cuvinte: — „Primesce de la menea acestu micu daru de nunta si te folosesce de elu in viație-ti conjugala — intrebuintandu in tempuri senine partea inferióra a acelei'a, — ér' in tempuri fortunóse partea ce'alalta.“

Nu te increde...

Nu te 'ncrede adi la nime,
Că-ci lumea s'a misielitu;
Si deca-ti vorbesce bine...
Se scii că te-a resucitu.

Dar' deca-ai esitu din casa,
Si de elu te-ai departatu
Te batjocoresce 'ndata...
Si promisulu e uitatu.

Adi cuventulu de onóre,
A ajunsu la clas'a 'ntréga
De 'lu calca in petióre
Cá si pre-o vorba de siaga.

Ba si alte vorbe-ti face
De nu te mai vedi scapatu.
Si-apoi cá se fii in pace
Se nu-ti faci cu nime sfatu!

Deca mergi si-lu rogi ferbinte
Se-ti ajute cu-unu cuventu,
Elu indata 'ti promite
Apoi vedi te-au liniscitu? —

Că-ci unulu batjocuresce,
Altulu e asupritoriu,
Alu treilea 'ti mintiesce
Si-altulu e insielatoriu.

Nu te 'ncrede deci la nime
Că-ci lumea s'a misielitu,
Nici la hain'a de pe tine,
Cá se poti fi liniscitu.

Hatiegu, 5/3 1883.

N. SANZIANU.